

Subject Area
Psychology

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 105
PP: 4312-4321

Arrival
05 November 2022
Published
31 December 2022
Article ID Number
66819
Article Serial Number
24

Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/sssj.66819>

How to Cite This Article
Yangın Kiremit, E. & Akfırat, S. (2022). "Ücretli Çalışan ve Çalışmayan Suriyeli Kadınların Bazı Sosyal Psikolojik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması"
International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:8, Issue:105; pp:4312-4321

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Research Article

Ücretli Çalışan ve Çalışmayan Suriyeli Kadınların Bazı Sosyal Psikolojik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması^{1 2}

Comparison of Employed and Non-Employed Syrian Women in terms of Social Psychological Variables

Esen Yangın Kiremit¹ Serap Akfırat²

¹ Doktora Öğrencisi., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

² Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

ÖZET

Ulus ötesi göç hareketliliğinde ve emek piyasasında kadınların rolü giderek artmakta ve bu artış akademik çalışmalara giderek daha çok yansımaktadır. Alanyazındaki çalışmalarda işgücü piyasasındaki dezavantajlı konumları kadar, istihdamın göçmen kadınlara sunduğu katkılardan da söz edilmektedir. Bu çalışmada ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan Suriyeli kadınlar yaşam doyumu, dayanıklılık, kültürleşme yönelimi, dil becerileri ve toplumsal cinsiyet algısı değişkenleri açısından karşılaştırılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda ücretli çalışan 228 ve ücretli çalışmayan 223 Suriyeli kadından oluşan toplam 451 katılımcıyla bir anket çalışması yürütülmüştür. Bağımsız örneklem için t test ile analiz edilen verilerden elde edilen sonuçlara göre, ücretli bir işte çalışan kadınların yaşam doyumu, dayanıklılık, kültürleşme ve dil becerileri puanları çalışmayanlara göre istatistiksel açıdan anlamlı derecede daha yüksektir. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimseme düzeyi ise ücretli çalışmayan kadınlarda ücretli çalışanlara göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Elde edilen bulgular mevcut çalışmalar ışığında tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli kadınlar, İstihdam, Yaşam Doyumu, Dayanıklılık

ABSTRACT

The impact of women in the international human mobility and labor market is growing, and this raise is reflected in academic studies over years. In the literature, as well as their disadvantaged positions in the labor market, the contributions of employment to immigrant women are also mentioned. In this study, Syrian women who employed and non-employed in a paid job are compared in terms of their life satisfaction, resilience, acculturation orientation, language skills and perception of gender. For this aim, a survey study was conducted with a 451 participants 228 of whom employed and 223 non-employed in a paid job. According to the results obtained from the independent samples t-test, the life satisfaction, resilience, acculturation and language skills scores of employed women are significantly higher than those who non-employed. The level of adopting traditional gender roles are significantly higher in non-employed women. The findings are discussed in the light of the literature.

Keywords: Syrian women, Employment, Life Satisfaction, Resilience

1.GİRİŞ

Kadınların küresel göç hareketliliğinde ve özellikle emek göçlerindeki rolünün giderek arttığından ve *göçlerin kadınlara sunduğu katkılar ve yüklediği dezavantajlar* konusunda fikir birliğinden söz edilememektedir. Bir taraftan işgücü piyasasındaki konumlarını ele alan pek çok çalışma, göçmen kadınların genellikle düşük statülü ve düşük ücretli (Man, 2004; Purkayastha, 2005); kariyer ve eğitim düzeyini yansıtmayan (Koert, Borgen, ve Amundson 2011); güvencesiz ve kayıt dışı işlerde (Dedeoğlu, 2011) çalıştığını vurgulamaktadır. Göçmen kadınların hane gelirine sağladığı önemli katkılara rağmen aile içindeki konumlarını güçlendiremedikleri, hane içerisindeki ataerkil işleyişin üstesinden gelemedikleri, hem ev hem de ücretli işten kaynaklanan sorumlulukların çifte yük yarattığı ifade edilmektedir (Im ve Meleis, 2001). Bazı araştırmalara ücretli bir işte çalışan göçmen kadınların sosyal kaynaklarını artırdığını, ekonomik gelir elde ettiğini, aile içinde bağımsızlık kazandığını ve böylelikle ücretli işin bir güçlenme faktörü yarattığını vurgulaması itibarıyla istihdamın getirilerine işaret etmektedir (Ahmad, Riaz, Barata ve Stewart, 2004; Dion ve Dion, 2001; 2004; Foner, 2001). Bu anlamda ücretli bir işte çalışmanın göçmen

¹ Bu çalışma, TÜBİTAK 1002 Hızlı Destek programı kapsamında desteklenmekte olan "Çalışan ve Çalışmayan Göçmen Kadınların İyi Oluşunda Sosyal ve Psikolojik Kaynakların Rolü" başlıklı ve 221K282 kodlu proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

² Bu çalışma Esen Yangın Kiremit tarafından Doç. Dr. Serap Akfırat danışmanlığında yürütülmekte olan "Çalışan ve Çalışmayan Göçmen Kadınların İyi Oluşunda Sosyal ve Psikolojik Kaynakların Rolü" başlıklı doktora tezinin verilerinin bir bölümünden oluşmaktadır.

kadınlar açısından dezavantajları kadar katkılarından da söz edilmektedir. Suriye iç savaşı sonrasında Türkiye'ye göç eden sığınmacıların nüfusu resmi verilere göre üç buçuk milyonun üzerindedir ve bu nüfus içerisindeki kadınların yarısı yaşı itibarıyla aktif, çalışabilir nüfus arasındadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2022). Türkiye'deki Suriyeli kadınların ücretli çalışma deneyimlerini ele alan araştırmalar iş imkânlarının yetersizliği (Baklacioğlu ve Kıvılcım, 2015) ve ağır çalışma koşulları (Aygül ve Kaba, 2019; Yaman, 2018) bakımından istihdamın olumsuz yüzüne işaret etmektedir. Bir diğer taraftan, ekonomik kaynak sağlaması, dil becerilerine katkısı (Aygül ve Kaba, 2019) ve geleneksel cinsiyet normları karşısında kadınların güçlenmesini sağlaması (Körükmez, Karakılıç ve Danış, 2020) açınsındansa ücretli bir işte çalışmanın olumlu sonuçlarına değinilmektedir.

Bu çalışmada ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan Suriyeli kadınların *yaşam doyumu*, *dayanıklılık*, *psikolojik kültürleşme yönelimleri*, *toplumsal cinsiyet algısı* ve *dil becerileri* bakımından karşılaştırılması ve bu yolla istihdama katılımın göçmen kadınların sosyal ve psikolojik süreçlerine etkilerinin anlaşılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Türkiye'de yaşayan Suriyeli kadınlar arasında bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Ücretli bir işte çalışmanın göçmen kadınların yaşamında olumlu etkiler yaratması beklentisiyle bu değişkenlerden alınacak puanların ücretli çalışan Suriyeli kadınlar lehinde farklılaşacağı öngörülmektedir. İlgili değişkenlerle yürütülmüş alanyazın araştırmalarına genel hatlarıyla değinilmekte ve çalışmamızın bulguları mevcut bilgiler dâhilinde tartışılmaktadır.

1.1. Yaşam Doyumu

Öznel iyi oluşun üç temel unsurunun bilişsel bileşeni olarak tanımlanan *yaşam doyumu* (*life satisfaction*) (Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, 1985), birey tarafından seçili ölçütler çerçevesinde yaşam kalitesinin genel bir değerlendirmesi olarak açıklanmaktadır (Shin ve Johnson'dan aktaran Diener vd., 1985). Kişinin yaşamındaki pek çok dinamikten etkilenmesi beklenen yaşam doyumunun göç süreci ile yakından ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Şeker ve Sirkeci, 2014). Alanyazındaki çalışmalar göçmenlerde yaşam doyumu ve ilişkili unsurların göçmen olmayanlara kıyasla daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır (DeVroome ve Hooghe, 2013; Safi, 2009). Bu kırılmalığın yabancılık, kültürleşme stresi, ayrımcılık gibi dezavantajlılıklardan ileri geldiği vurgulanmaktadır (Hashemi, Marzban, Sebar ve Harris, 2019; Tegegne ve Glanville, 2018). Bunun yanında hangi faktörlerin yaşam doyumuna katkıda bulunduğsorusu önem kazanmaktadır. Göçmen kadınlar örneğinde yürütölen çalışmalar yaşam doyumunun, göç sonrasında kazanılan özerklikle ilişkili olduğunu (Jibeen ve Hynie, 2012); aileden gelen sosyal destekle birlikte arttığını (Diaz ve Bui, 2016); yüksek gelir düzeyinin, bütünleşmeci kültürleşme yönelimlerini benimsemenin yaşam doyumunu anlamlı şekilde yordadığını göstermektedir (Şeker ve Sirkeci, 2014). İşgücüne katılımın yaşam doyumunu artırıcı faktörlerden biri olup olmadığı sorusunun cevabıysa açık değildir. Göçmen kadınların işgücü piyasasına katılımı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin açıklanmasında süre giden tartışmada, istihdama katılımın tek başına yaşam doyumunun bir yordayıcısı olamayacağına, bunun yerine iş doyumu, aile dinamikleri, sosyal destek ağlarının varlığı gibi faktörlerin önemine dikkat çekilmektedir (Arcurty ve diğer., 2014; Lee, 2013).

1.2. Dayanıklılık

Göç çalışmalarında sıklıkla değinölen bir diğer önemli değişken olan *dayanıklılık* (*resilience*), bireyin çeşitli zorlukların üstesinden gelmesini olanaklı kılan kişisel nitelikleri kapsayan bir özellik olarak tanımlanır ve stresle başa çıkma yeteneğinin bir ölçüsü olarak tarif edilir (Connor ve Davidson, 2003). Dayanıklılıktan söz edilebilmesi için kişinin yaşantısında olumsuz sonuçlar yaratması beklenen anlamlı bir riskin veya güçlüğün (*adversity*) varlığı ve olumlu uyum (*positive adaptation*), yani bu yaşam olayının başarıyla üstesinden gelinmesi, olmak üzere iki temel koşıldan söz edilmektedir (Masten ve Powell, 2003). Göçmen örneklemlerinde yürütölen araştırmalar zorunlu göç deneyiminde dayanıklılığın yaşam doyumu (Vahud, 2021), güvenli bağlanma (Karataştan, 2021), algılanan sosyal destek (Sayan, 2021) gibi istendik psikolojik değişkenlerle olumlu yönde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bir diğer yandan dayanıklılık düzeyi azaldıkça, kaygı düzeyinde ve yalnızlık duygusunda artış gözleendiği rapor edilmektedir (İsaoğlu ve Tuzcuoğlu, 2021). Türkiye'de yaşayan kadın ve erkek Suriyeli sığınmacıların dayanıklılık düzeylerinin incelendiği bir araştırma (Aydın, 2020), ücretli bir işte çalışanların çalışmayanlara göre dayanıklılık düzeyinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yanı sıra aynı çalışmada yüksek gelir ve eğitim düzeyi, bekâr olmak, çocuk sahibi olmamak gibi demografik değişkenlerin yüksek düzeyde dayanıklılıkla ilişkili olduğu ifade edilmektedir.

1.3. Kültürleşme ve Dil Becerileri

Ücretli çalışan ve çalışmayan göçmen kadınlar arasında farklılaşmasını beklediğimiz bir diğer değişken olan *kültürleşme* (*acculturation*), göç araştırmalarının temel kavramlarındanr. İki ya da daha fazla kültörel grubun

temasıyla her bir grubun üyelerinin deneyimlediği kültürel ve psikolojik değişim süreci olarak tanımlanır (Berry, 2005, s.698-699). Göçmen grup üyeleri dâhil oldukları yeni kültürle ve bu kültürden bireylerle ilişkilerinde farklı yönelimler benimseyebilmektedir. Bu yönelimler göç edilen kültürü ve/veya miras kültürü benimsemek ve sürdürmek arasındaki seçimler temelinde sınıflanır (Berry, 2001; Bourhis ve Montreuil, 2016). Bunlardan bütünleşme yönelimi, bireyin hem öz kültürünün hem de göç ettiği kültürün değerlerini ve özelliklerini benimsemesini ve günlük yaşamda diğer grup üyeleri ile ilişki içinde olmayı ifade eder (Berry, 2005). Alanyazındaki çalışmalar göçmenlerin psikolojik ve sosyokültürel uyumuna en çok katkı sunan ve olumlu çıktıları en iyi yordayan kültürleşme profilinin bütünleşme olduğunu göstermektedir (Berry ve Sam, 1997; Berry, Phinney, Sam, Vedder, 2006). Göçmen kadın örneklemine yürütülen araştırmalar da bu bulguyu doğrular niteliktedir. Bu çalışmalara göre göçmen kadınlar açısından kültürleşmede bütünleşme yönelimini benimsemek psikolojik uyuma önemli katkılar sağlamakta (Dervişoğlu-Akpınar, 2017) ve daha yüksek psikolojik sağlık puanlarıyla ilişkili bulunmaktadır (Choi, Miller, Wilbur, 2009). Ancak göçmen kadın örneklemine yürütülen bazı çalışmalarda göç edilen kültürle düşük etkileşimin, ayrımcılık gibi olumsuz yaşantılardan bireylerin ruh sağlığını koruduğunu göstermektedir (Dawson, 2009; Heilemann, Lee ve Salvador-Kury, 2002).

Göçmenlerin yeni sosyal etkileşimlerinde kaygı, depresyon ve yabancılaşma gibi sorunlara yol açabilen ve kültürleşme stresi olarak adlandırılan bir süreçten geçtiği ve bu sürecin dil becerilerinden önemli ölçüde etkilendiği ifade edilmektedir (Sam ve Berry, 1995). Dilsel bariyerlerin göçmenlerin iyi oluşunu olumsuz etkilemesi (Tegegne ve Glanville, 2018; Paillard-Borg ve Hallberg, 2018); dilsel becerilerin göç edilen kültürle teması kolaylaştırması (Tip ve diğerleri, 2018) yönündeki veriler dilin kültürleşme sürecindeki önemine işaret etmektedir. Çalışmalar, dil becerilerinin, göçmen kadınların güçlenmesindeki önemli yordayıcılardan biri olduğunu göstermektedir (Çakır ve Güneri, 2011). Kadın göçmenlerin dil öğrenmek ve sosyal servislere erişmek gibi olanaklarının sınırlı olduğu ve bu durumun göç edilen topluma uyumu olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır (Ahmad, Riaz, Barata ve Stewart, 2004). Bir yandan dil bariyerinin göçmen kadınların göç ettikleri ülkelerde istihdama katılımı önündeki en önemli engellerden biri olduğu vurgulanmakta (Lee, 2013); diğer yandansa Suriyeli kadınlar örneklemine gerçekleştirilen bir çalışmada işgücü piyasasında yer almanın dil becerileri ve sosyal ağları geliştirmeye katkı sunduğu ifade edilmektedir (Aygül ve Kaba, 2019).

Özetle, kültürleşme sürecinde miras kültürün yanı sıra göç edilen toplumun değer ve kültürünü benimsemenin ve diğer grup üyeleriyle ilişki içinde olmanın göçmenlerin uyum süreçlerine katkı sunabileceği, ancak gruplar arası temasın niteliğinin de önemli olduğu anlaşılmaktadır. Aynı zamanda göç edilen kültürün diline hâkimiyetin istihdam olanaklarına, sosyal ağlara erişime ve gruplar arası temasa kapı araladığı anlaşılmaktadır.

1.4. Toplumsal Cinsiyet Algısı

Cinsiyet rolleri, kadın ve erkeklerin davranışlarıyla ilgili toplumun paylaştığı beklentileri ifade eder (Eagly, 1987). Cinsiyet rolleri yalnızca kadın ve erkekte beklenen davranışları kapsamakla kalmaz, aynı zamanda kimin hangi rolleri yerine getireceğine ilişkin kurallar da tanımlar. Cinsiyetler arası iş bölümünde, kadınlardan ev ile ilgili sorumlulukları üstlenmesi beklenirken erkekler ücretli işlerde çalışmaktadır (Eagly, Wood, Diekmann, 2000). Ücretli bir işte çalışan kadınların iş ve aile yaşantısından kaynaklanan yükümlülüklerinin uyuşmaz olduğu hallerde ortaya çıkan, iş-aile çatışması (work-family conflict) olarak tarif edilen bir tür roller arası çatışma biçimi tanımlanmaktadır (Hammer ve arkadaşları, 1999; Taris, 2006). Birden fazla role sahip olmanın ne denli sağlıklı olduğu konusu tartışmalıdır (Bernas, 2000) ve bu konuda iki farklı bakış açısından söz edilmektedir. Aşırı rol yüklemesi yaklaşımına göre, kişilerin enerjilerinin ve zamanlarının belirli bir kapasitesi olduğu, ev ve iş yaşamının gerektiği rollerin birbiriyle çatışmasının kadınlarda birtakım sağlık sorunlarına yol açabileceği savunulmaktadır (Goode, 1960). Buna alternatif olarak geliştirilen ikinci yaklaşıma göre ise birden fazla role sahip olmak psikolojik iyi oluş ve sağlık üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır (Marks, 1977). Bir diğer taraftan, rolün sayısından ziyade niteliğinin ve gerektirdiklerinin sağlıklı daha yakın bir ilişki içerisinde olduğu vurgulanmaktadır (Matud, Hernandez, Marrero, 2002). Aynı zamanda belirli bir cinsiyetin davranışlarıyla ilgili başkalarının beklentileri ile kişinin kendi beklentileri arasındaki farklılaşmanın da bir tür rol çatışması yaratabileceği ifade edilmekte, özellikle çalışan evli kadınların cinsiyet temelli rol çatışmasını erkeklerden daha yoğun yaşadığı ve bu çatışmanın kadınlarda iş doyumunu ve çalışma arzusunu azalttığı vurgulanmaktadır (Koberg ve Chusmir, 1989). Kadın erkek cinsiyet rollerinin keskin sınırlarla ayrıldığı geleneksel bir toplum olan Suriye’de kadın istihdamının yaygın olmadığı ifade edilmektedir (Charles ve Denman, 2012). Her ne kadar Suriyeli kadınların göç sonrasında Türkiye’deki yaşam koşulları değişmiş ve faaliyet alanları genişlemiş olsa da, geleneksel normların kadınların ev dışı etkinliklerini sınırlamaya devam ettiği, bu normların hem kadının kendisi hem de ailesi tarafından benimsenebildiği anlaşılmaktadır (Yangın-Kiremit ve Akfırat, 2021). Bu anlamda işgücüne katılımın göçmen kadınların yaşamında yaratacağı etkiler, bireyin öznel değerlendirmeleri kadar kadının iş hayatındaki varlığına ilişkin sosyal çevrenin ve ailenin görüşleriyle de yakından ilişkilidir.

1.5. Araştırmanın Amacı ve Beklentileri

Yukarıda ele aldığımız araştırmalarda görüldüğü üzere istihdamının göçmen kadınlar açısından olumlu sonuçlar doğurup doğurmadığı tartışmalıdır. Bu çalışmanın amacı çeşitli sosyal ve psikolojik değişkenlerin ücretli çalışan ve çalışmayan Suriyeli kadınlar arasında farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Alanyazındaki pek çok çalışmanın da desteklediği üzere (Ahmad, Riaz, Barata ve Stewart, 2004; Dion ve Dion, 2001; 2004; Foner, 2001; Körükmez, ve diğerleri, 2020) bütün dezavantajlarına rağmen çalışma hayatının göçmen kadınların yaşamına önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda yaşam doyumu, dayanıklılık, bütünleşme ve dil becerileri puanlarının ücretli bir işte çalışan Suriyeli kadınlarda çalışmayanlara göre daha yüksek, toplumsal cinsiyet normlarını benimseme düzeyininse daha düşük olacağı beklenmektedir. Yukarıda değinildiği üzere cinsiyet rollerinde başkalarının beklentileri ile kişinin kendi beklentileri arasındaki uyumun önemine işaret edilmektedir (Koberg ve Chusmir, 1989). Bu anlamda ailenin de geleneksel cinsiyet rollerini daha az benimsemesi, kadınların istihdama katılımdan elde edeceği olumlu çıktılarla ilişkili olacaktır. Son olarak ailenin geleneksel toplumsal cinsiyet normlarını benimseme düzeyine ilişkin algının ücretli çalışan kadınlarda çalışmayanlara göre daha düşük olması beklenmektedir. Bu beklentilerin test edilmesi amacıyla ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan Suriyeli kadınların ilgili değişkenlerden aldıkları puanlar bağımsız örneklem için t test ile karşılaştırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Örneklem

İzmir ve Hatay'ın çeşitli ilçelerinde yaşayan, ücretli bir işte çalışan 228 ve ücretli bir işte çalışmayan 223 Suriyeli kadından oluşan toplam 451 kişi çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması ücretli bir işte çalışan kadınlarda 33,5 (SS = 9,65); ücretli bir işte çalışmayanlardaysa 32,7'dir (SS = 11,54).

2.2. İşlem

Araştırmaya ilişkin etik onay Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlüğünden alınmıştır. Veri toplama işlemi bireysel olarak kağıt-kalem yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Uygulama öncesinde katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilmiş, çalışmaya gönüllü katıldıklarına ilişkin onayları alınmıştır. Ölçek formunun cevaplanma süresi 20 ila 30 dakika sürmüştür. Araştırmaya katılım karşılığında katılımcılara elli Türk Lirası değerinde hediye çeki verilmiştir. Anket formunda yer alan katılımcı bilgilendirme formunda Suriyeli kadınların Türkiye'deki deneyimlerine ilişkin bir tarama (anket) çalışmasına katılacakları bilgisi verilmiştir.

2.3. Ölçüm araçları

Bu çalışmada kullanılan veri toplama araçlarının belirlenmesi sürecinde öncelikle alanyazında Arapça geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ölçek arayışına gidilmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan bütün değişkenlere ilişkin Arapça ölçek bulunamadığından ikincil olarak Türkçe ya da İngilizce ölçekler arasından Arapçaya çevirileri ve güvenilirlik çalışmaları bu çalışma kapsamında yapılmak üzere uygun araçlar seçilmiştir. Araştırma problemine ve örnekleme uygun nitelikte ölçüm aracı bulunamadığı durumlarda, mevcut ölçeklerden de esinlenerek ölçüm aracı üretilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Değişkenlere ilişkin ölçüm aracı oluşturma sürecinde alanında uzman araştırmacılarca ölçek maddeleri üretilmiş, maddelerin ölçülmek istenen değişkeni ölçüp ölçmediği konusu farklı uzmanlarca değerlendirilmiş ve en uygun maddeler üzerinde uzlaşılmıştır. Üretilen maddelerin ve Arapça olmayan ölçüm araçlarının Arapçaya çeviri çalışmalarında iki yeminli tercüman ve Arapçaya hakim alanında uzman bir araştırmacıdan oluşan bir ekiple çalışılmıştır. Çeviri sürecinde gerekli usuller gözetilmiş, en uygun çeviriler konusunda fikir birliğine gidilmiştir. Arapça formun anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliği bir pilot çalışma ile değerlendirilmiştir. Alanyazından temin edilen ölçüm araçlarının kullanımı konusunda ölçek yazarlarından gerekli izinler mail yoluyla alınmıştır.

Demografik Soru Formu: Yaş, eğitim, gelir düzeyi, aile bilgileri, Türkiye'ye geliş tarihi, yasal statü, dil becerileri, geçmiş çalışma deneyimleri, sosyal-maddi-hukuksal destek olanakları gibi konularda bilgi toplamak amacıyla çeşitli sorular hazırlanmıştır. Sorular kısa cevaplı, açık uçlu ve Evet/Hayır gibi kategorik cevap seçeneği olmak üzere çeşitlilik göstermektedir.

Psikolojik Kültürleşme Ölçeği (Psychological Acculturation Scale, PAS): Bireylerin bir kültüre psikolojik olarak bağlanma ve bu kültüre ait olma duygusunun değerlendirilmesi amacıyla Tropp ve diğerleri (1999) tarafından geliştirilmiştir. Tek faktörden oluşan ölçeğin güvenilirlik analizleri Cronbach alfa değerinin .77 olduğunu göstermektedir. 10 maddeli ölçek 1 ve 9 arasında değişen 9'lu likert tipinde (Örnekleminiz için 1=Sadece Suriyeliler, 9= Sadece Türkiyeliler) puanlanmaktadır ve ölçeğin orta noktası iki kültürlü bir yönelime işaret etmektedir. Ölçekten alınan puanlar arttıkça bireyin göç edilen kültürle ilişki düzeyi artmaktadır. Örnekleminizden elde edilen verilere dayanan analizler, PAS'ın tek faktörlü yapısını doğrulamaktadır. Bu tek faktörün açıkladığı

varyans oranı % 46,45 özdeğeri 4.64 olarak bulunmuştur ve madde faktör yükleri .57 ile .76 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı ise .87 olarak bulunmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği: Ölçek Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiştir. 25 madde ve tek boyuttan oluşan ölçeğin güvenirlik analizi Cronbach Alfa değerinin .87 olduğunu göstermektedir. Ölçeğin araştırmanın amacına ve örneklemine uygun olarak 5 maddesi seçilmiştir. Yanı sıra bu çalışma kapsamında alanında uzman araştırmacılarca 4 ilave madde hazırlanarak ölçek madde sayısı 9'a çıkarılmıştır. 5'li likert tipindeki (1= Hiç katılmıyorum, 5= Tamamen katılıyorum) bu ölçeğin faktör ve güvenirlik analizleri neticesinde sonradan eklenen maddelerden birinin (madde 1) ölçekten çıkarılması uygun bulunmuştur. 8 maddeli nihai ölçeğin analiz sonuçları bu sekiz maddenin tek bir faktöre yüklendiğini ve Cronbach alfa güvenirlik katsayısının .88 olduğunu göstermektedir. Ölçeğin toplam varyansının % 54'ü bu tek faktör tarafından açıklanmaktadır ve faktörün özdeğeri 4,33' tür. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .52 ile .82 arasında değişmektedir.

Ailenin Toplumsal Cinsiyet Tutumlarına Yönelik Algı Ölçeği: Aile üyelerinden oluşan yakın çevrenin toplumsal cinsiyete ilişkin tutumlarının kişi tarafından nasıl algılandığını ölçmek amacıyla Toplumsal Cinsiyet Algısı ölçek maddeleriyle aynı doğrultuda 8 maddeli 5'li likert tipinde (1= Hiç uygun değil, 5= Tamamen uygun) oluşturulmuş ikinci bir ölçüm aracıdır. Bu ölçek aracılığıyla evli katılımcılardan eşlerinin, evli olmayanlardan ailelerinin görüşlerini değerlendirmeleri istenmiştir. ("*Bence kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır.*"- "*Aileme/Eşime göre kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır.*"). Analiz sonuçlarına göre, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğine benzer şekilde, ailenin/eşin toplumsal cinsiyet algısı ölçeği de tek faktörlüdür ve Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .88'dir. Ölçeğin toplam varyansının % 54'ü bu tek faktör tarafından açıklanmaktadır ve faktörün özdeğeri 4,38' dir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .49 ile .82 arasında değişmektedir.

Yaşam Doyumu Ölçeği-Arapça Form (Satisfaction With Life Scale-Arabic Form): Diener ve diğerleri (1985) tarafından geliştirilen ölçeğin Arapça geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Abdallah (1988) tarafından gerçekleştirilmiş. 5'li likert tipinde (1=Hiç katılmıyorum, 5=Tamamen katılıyorum), 5 madde ve tek boyuttan oluşan ölçeğin güvenirlik analizi Cronbach Alfa değerinin .79 olduğunu göstermektedir. Örneklemimize dayanan veri analizleri, ölçeğin orijinalindeki faktör yapısını doğrulamaktadır. Örneklemimizde ölçeğin toplam varyansının % 58'i bu tek faktör tarafından açıklanmaktadır ve faktörün özdeğeri 2.93'tür. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .59 ile .83 arasında değişmektedir. Güvenirlik analizlerine göre Cronbach alfa katsayısı .82'dir.

Connor-Davidson Dayanıklılık Ölçeği Arapça Form (Connor-Davidson Resilience Scale CD-RISC): Ölçek Connor ve Davidson (2003) tarafından geliştirilmiş 25 maddeden oluşan 5'li likert tipinde (1= Hiçbir zaman, 5= Her zaman) bir ölçektir. Ölçeğin yönergesinde katılımcılardan her bir ifadeyi yanıtlarken son 30 günlük süreci değerlendirmeleri istenmektedir. Pek çok dile çevrilen ölçeğin, çalışmamızda 10 maddeden oluşan Arapça kısa formundan yararlanılmıştır. Ölçeğin Arapça uyarlama çalışmaları Toma ve diğerleri tarafından (2017) nitel bir çalışma ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geliştirildiği çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik değeri .89 olarak kaydedilmektedir. Çok sayıda örneklemden elde edilen veriler, ölçeğin 10 maddeden oluşan formunun tek faktörlü bir yapıda olduğunu göstermektedir. Faktör analizi sonuçları orijinal ölçeğin tek faktörlü yapısını doğrular niteliktedir ve ölçeğin toplam varyansının % 40'ı bu tek faktör tarafından açıklanmaktadır. Faktörün özdeğeri 4,04 olarak bulunmuştur. Maddelerin faktör yükleri .52 ile .75 arasında değişmektedir. Ölçeğin örneklemimizdeki Cronbach alfa katsayısı .83 olarak bulunmuştur.

3.BULGULAR

3.1. Demografik Bulgular

Ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan katılımcıların yaş, yasal statü, medeni durum, eğitim düzeyi, meslek, göç öncesi ve sonrası istihdam deneyimlerine ilişkin veriler Tablo 1'de ayrıntılı şekilde sunulmuştur. Her iki grup için yaş özellikleri itibarıyla genç katılımcı oranının yüksek olduğu görülmektedir. Katılımcıların önemli çoğunluğu evli ve en az bir çocuk sahibidir. Eğitim düzeyi bakımından ilkökul, ortaokul ve lise mezunları ağırlıktadır. Türkiye'de bulunma süreleri 1 ile 17 yıl arasında değişmekte ve ortalama 7 yıldır. İşgücüne katılım deneyimleri meslek, savaş öncesinde Suriye'deki istihdam ve göç sonrasında Türkiye'deki çalışma süreçleri ölçeğinde incelenmiştir. İşgücüne katılımın sınıflamasında üç temel kategori gözetilmiştir. İş kolunun formel eğitim gerektirip gerektirmediği ayırımından hareketle *nitelik gerektiren* veya *beyaz yaka*, *nitelik gerektirmeyen* veya *mavi yaka* meslek grupları ayırımına gidilmiştir. Diğer yandan tarım işçiliğine bu sınıflandırmanın dışında bağımsız bir kategori olarak yer verilmiştir. Avukat, bankacı, mühendis, tercüman, psikolog, öğretmen, sağlık personeli gibi meslekler nitelik gerektiren-beyaz yaka; terzilik, ev hizmetleri, ücretli işçilik, kuaförlük, esnafılık gibi ekonomik faaliyetler nitelik gerektirmeyen-mavi yaka meslek grubu dâhilinde sınıflanmıştır. Katılımcıların önemli bir bölümünün göç öncesine ilişkin çalışma deneyimi bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		Ücretli Çalışan N(%)	Ücretli Çalışmayan N(%)
Yaş grubu	18-24	42 (18,4)	60 (26,9)
	25-34	87 (38,2)	73 (32,7)
	35-44	64 (28,1)	49 (22)
	45-54	22 (9,6)	19 (8,5)
	55-64	8 (3,5)	13 (5,8)
	65-65+	1 (0,4)	2 (0,9)
Yasal statü	Vatandaşlık	43 (18,9)	21 (9,4)
	Geçici Koruma	183 (80,3)	201 (90,1)
Medeni durum	Bekâr	43 (18,9)	31 (13,9)
	Evli	146 (64)	166 (74,4)
	Boşanmış	27 (11,8)	10 (4,5)
	Dul	10 (4,4)	15 (6,7)
Eğitim düzeyi	Eğitimsiz	10 (4,4)	3 (1,3)
	İlkokul	42 (18,4)	59 (26,5)
	Ortaokul	49 (21,5)	55 (24,7)
	Lise	55 (24,1)	58 (26)
	Önlisans	21 (9,2)	13 (5,8)
	Lisans	36 (15,8)	27 (12,1)
	Lisansüstü	5 (2,2)	1 (0,4)
Meslek grubu	Mesleği yok	33 (14,5)	109 (48,9)
	Tarım	11 (4,8)	5 (2,2)
	Beyaz Yaka	88 (38,6)	25 (15,7)
	Mavi Yaka	70 (30,7)	17 (7,6)
	Öğrenci	-	11 (4,9)
Göç öncesi çalışma deneyimi	Deneyim yok	130 (57)	158 (70,9)
	Çiftçi	8 (3,5)	8 (3,6)
	Beyaz yaka	47 (20,6)	38 (17)
	Mavi Yaka	32 (14)	15 (6,7)
	Öğrenci	8 (3,5)	2 (0,9)
Türkiye'deki istihdam deneyimi*	Deneyim yok	-	145 (65)
	Tarım	17 (7,5)	11 (4,9)
	Nitelik gerektiren	87 (38,2)	18 (8,1)
	Nitelik gerektirmeyen	70 (30,7)	45 (20,2)
	Ev içi üretim	45 (19,7)	-
	Özel işletmeler	6 (2,6)	-

* Ücretli çalışan örneklem grubu için mevcut iş, ücretli çalışmayan örneklem grubu içinse geçmiş istihdam deneyimlerine ilişkin veriler sunulmaktadır.

3.2. t-Test Bulguları

Katılımcıların yaşam doyumu, dayanıklılık, kültürleşme, dil becerileri, toplumsal cinsiyet algısı ve ailenin toplumsal cinsiyet tutumuna ilişkin algı puanları ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan kadınlar arasında bağımsız gruplar için t-test ile karşılaştırılmıştır.

Bağımsız örneklem T-Testi sonuçlarına göre;

1. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. =3,14, S = 1,14) *dil becerisi* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. =2,74, S = 1,18) göre istatistiksel açıdan anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur (t = 3,68, p < .001)
2. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. =3,67, S = 1,40) *kültürleşme* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. = 3,35, S = 1,42) göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur (t= 2,38, p < .001).
3. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. =2,99, S = ,99) *geleneksel toplumsal cinsiyet tutumunu benimseme* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. = 3,21, S= ,89) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur (t = -2,46, p < .05).
4. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. = 2,84, S = ,83) *yaşam doyumu* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. = 2,64, S = ,90) göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur (t = 2,41, p < .05).
5. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. =3,65, S = ,63) *dayanıklılık* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. = 3,47, S = ,74) göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur (t (433) = 2,78, p < .05).
6. Ücretli bir işte çalışan kadınların (ort. =3,14, S = 1,01) *ailenin geleneksel toplumsal cinsiyet tutumunu benimseme düzeyine yönelik algı* puanlarının ücretli bir işte çalışmayan kadınlara (ort. = 3,43, S. = ,84) göre anlamlı olarak daha düşük olduğu bulunmuştur (t = -3,36, p < .05). Bulgular Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Ücretli Bir İşte Çalışma Durumuna Göre Değişken Puanlarına İlişkin N, Ortalama, Standart Sapma ve t-Test Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Dil Becerisi	Çalışan	227	3.14	1.14	3.67	447	.001
	Çalışmayan	222	2.74	1.18			
Kültürleşme	Çalışan	228	3.67	1.40	2.38	449	.018
	Çalışmayan	223	3.35	1.42			
Toplumsal Cinsiyet Al.	Çalışan	228	2.99	.99	-2.46	449	.014
	Çalışmayan	223	3.21	.89			
Ailenin T. Cinsiyet Al.	Çalışan	228	3.14	1.01	-3.36	436.97	.001
	Çalışmayan	223	3.43	.84			
Yaşam Doyumu	Çalışan	228	2.84	.83	2.41	449	.016
	Çalışmayan	223	2.64	.90			
Dayanıklılık	Çalışan	228	3.65	.63	2.78	433.75	.006
	Çalışmayan	223	3.47	.74			

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan Suriyeli kadınlarda yaşam doyumu, dayanıklılık, kültürleşme, dil becerileri, toplumsal cinsiyet algısı ve ailenin toplumsal cinsiyet tutumlarına ilişkin algı puanlarının farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu amaçla SPSS 21 programı aracılığıyla bağımsız örneklem için t test uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre ücretli bir işte çalışan kadınların yaşam doyumu, ücretli bir işte çalışmayanlara göre daha yüksektir. Yaşam doyumu öznel iyi oluşun üç temel unsurundan biridir (Diener ve diğerleri, 1985). Öznel iyi oluş, gelir düzeyinden (Pereira ve Coelho, 2013) ve sosyal ilişki ağları aracılığıyla elde edilen sosyal sermaye değişkenlerinin varlığından etkilenmektedir (Addai, Opoku-Agyeman ve Amanfu, 2013). Ücretli çalışan kadınlar istihdam sayesinde hem sosyal ilişki ağlarını çeşitlendirmekte hem de ekonomik kaynak sağlamaktadır. Ücretli çalışan kadınların dayanıklılık düzeyinin istihdama katılmayan kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgu alanyazın çalışmalarından elde edilen bulgularla uyumludur (Aydın, 2020). Göç deneyimi pek çok güçlük ve risk barındıran bir süreçtir ve bireyin dayanıklılığından söz edilebilmesi için olumsuz yaşantıların başarıyla aşılmış olması gerekmektedir. Bir çeşit kişisel nitelik olarak tanımlanan dayanıklılığın (Connor ve Davidson, 2003) ücretli çalışan kadınlarda daha yüksek olması göç deneyiminin getirmiş olduğu zorluklara çalışan kadınların daha iyi uyum sağlandığının göstergesidir. Ücretli çalışan ve çalışmayan kadınlar arasında farklılaşan bir diğer değişken benimsedikleri kültürleşme yönelimidir. Çalışmamızda yararlandığımız psikolojik kültürleşme ölçeği diğer ölçüm araçlarından farklı olarak kültürleşmenin psikolojik yönüne odaklanır. Bu anlamda farklı kültürlerle maruz kalmanın psikolojik etkilerini anlamaya yardımcı olur (Tropp ve diğerleri, 1999). Psikolojik kültürleşme göç edilen toplumla ve o toplumun üyeleriyle inanç ve değerlerin daha çok paylaşıldığını ve iki kültür ve toplum arasında daha çok ortak nokta hissedildiğini göstermektedir. Ücretli çalışan kadınların psikolojik kültürleşme düzeyinin daha yüksek olması, iş bağlamında yaşadıkları sosyal temasların onları yeni kültüre daha çok yakınlattığının göstergesi sayılabilir. Aynı zamanda ücretli çalışmanın kadınların Türkçe dil becerilerini geliştirmelerine olanak sağladığı söylenebilir. Ancak dil yeterliliğine sahip olmanın istihdam şansını artırdığını, bu anlamda ücretli işlerde çalışanların dil yeterliliğine sahip Suriyeli kadınlar olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır. Son olarak ücretli bir işte çalışan kadınların geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimseme düzeyi daha düşüktür. Katılımcıların aile üyelerinin toplumsal cinsiyet tutumlarını nasıl algıladıkları paralel bir ölçüm aracıyla değerlendirildiğinde ücretli çalışan kadınların ailelerinin de toplumsal cinsiyet rollerini benimseme düzeyini çalışmayan kadınlardan daha düşük puanladıkları görülmektedir. Bu anlamda ücretli çalışan kadınların hem kendilerinin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini daha az benimsediği hem de ailelerini bu konuda daha eşitlikçi algıladıkları anlaşılmaktadır. Alanyazın bilgilerinin de desteklediği üzere, bu dinamikler evin dışında çalışmanın cinsiyet rolleriyle bağdaşmayacağını savunan kanının aksine, kadınların istihdama katılımını teşvik etmekte, iş hayatından duyulan tatmini artırmakta ve başkalarının beklentileri ile kişinin kendi beklentileri arasındaki farklılaşmadan doğacak cinsiyet temelli rol çatışmalarını azaltmaktadır (Koberg ve Chusmir, 1989).

Çalışmamızdan elde ettiğimiz bulguları alanyazın bilgileriyle birlikte değerlendirdiğimizde, ücretli bir işte çalışmanın bütün güçlüklerle ve dezavantajlara rağmen göçmen kadınlar açısından olumlu sonuçlar doğurma potansiyelinin yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Gelecek çalışmalarda çok sayıda faktörün etkisindeki bu karmaşık konunun farklı boyutlarıyla ele alınması, istihdamın göçmen kadınların yaşamına sağladığı katkıların veya yüklerin arkaplanını açıklamaya yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

1. Abdallah, T. (1998). "The Satisfaction with Life Scale (SWLS): Psychometric properties in an Arabic-speaking sample", *International journal of Adolescence and Youth*, 7(2): 113-119.
2. Addai, I., Opoku-Agyeman, C., & Amanfu, S. K. (2013). "Exploring predictors of subjective well-being in Ghana: A micro-level study", *Journal of Happiness Studies*, 15(4): 869-890.
3. Ahmad, F., Riaz, S., Barata, P., & Stewart, D. E. (2004). "Patriarchal beliefs and perceptions of abuse among South Asian immigrant women", *Violence against women*, 10(3): 262-282.
4. Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması", *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2): 9-22.
5. Araújo Dawson, B. (2009). "Discrimination, stress, and acculturation among Dominican immigrant women", *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 31(1): 96-111.
6. Arcury, T. A., Grzywacz, J. G., Chen, H., Mora, D. C., & Quandt, S. A. (2014). "Work organization and health among immigrant women: Latina manual workers in North Carolina", *American journal of public health*, 104(12): 2445-2452.
7. Aydın, Z. B. (2020). "Suriyeli Bireylerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Algılanan sosyal Destek ve Başa Çıkma Stilleri Açısından İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul*.
8. Aygül, H. H., & Kaba, E. M. (2019). "Suriyeli Kadınların İşgücüne Katılımı Ve Deneyimleri (İstanbul-Sultanbeyli Örneği)", *Social Sciences*, 14(4): 1255-1275.
9. Baklacioğlu, N. Ö., & Kıvılcım, Z. (2015). *Sürgünde Toplumsal Cinsiyet: İstanbul'da Suriyeli Kadın ve LGBTİ Mülteciler*, Derin Yayınları, İstanbul.
10. Bernas, K. H., & Major, D. A. (2000). "Contributors to stress resistance: Testing a model of women's work-family conflict", *Psychology of Women Quarterly*, 24(2): 170-178.
11. Berry, J. W. (2001). "A psychology of immigration", *Journal of Social Issues*, 57(3): 615-631.
12. Berry, J. W. (2005). "Acculturation: Living successfully in two cultures", *International journal of intercultural relations*, 29(6): 697-712.
13. Berry, J. W., & Sam, D. L. (1997). "Acculturation and adaptation", *Handbook of cross-cultural psychology*, 3(2): 291-326.
14. Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., & Vedder, P. (2006). "Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation", *Applied psychology*, 55(3): 303-332.
15. Biehl, K., & Danış, D. (2020). "Toplumsal cinsiyet perspektifinden Türkiye'de göç araştırmaları. Bölüm Giriş: Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları". *Göç araştırmaları Derneği, İstanbul*.
16. Bourhis, R.Y. & Montreuil, A. (2016). "Methodological issues related to the Host Community Acculturation Scale (HCAS) and the Immigrant Acculturation Scale (IAS): An update", *UQAM Working Paper, Département de Psychologie, Université du Québec à Montréal*. (Updated: January 2016).
17. Çakır, S. G., & Yerin Güneri, O. (2011). "Exploring the factors contributing to empowerment of Turkish migrant women in the UK", *International Journal of Psychology*, 46(3): 223-233.
18. Castles, S. & Miller, M. J. (1998). "The Age of Migration - International Population Movements in the Modern World", *İkinci Baskı Giriş Bölümü (1-18)*. Macmillan Press LTD, Londra.
19. Charles, L., & Denman, K. (2012). "“Every knot has someone to undo it.” Using the Capabilities Approach as a lens to view the status of women leading up to the Arab Spring in Syria" *Journal of International Women's Studies*, 13(5): 195-210.
20. Choi, J., Miller, A., & Wilbur, J. (2009). Acculturation and depressive symptoms in Korean immigrant women. *Journal of immigrant and minority health*, 11(1), 13-19.
21. Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). "Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC)", *Depression and anxiety*, 18(2): 76-82.
22. De Vroome, T., & Hooghe, M. (2013). "Life satisfaction among ethnic minorities in the Netherlands: Immigration experience or adverse living conditions?", *Journal of Happiness Studies*, 15(6): 1389-1406.

23. Dedeoğlu, S. (2011). "Türkiye'de Göçmenlerin Sosyal Dışlanması: İstanbul Hazır-Giyim Sanayinde Çalışan Azerbaycanlı Göçmen Kadınlar Örneği", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 66(01): 27-48.
24. Dedeoğlu, S., & Gökmen, Ç. E. (2020). "Göç Teorileri, Göçmen Emeği ve Entegrasyon: Kadınların Yeri", "Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Türkiye'de Göç Araştırmaları, İçinde:18-37.
25. Dervişoğlu-Akpınar, H. (2017). "İç Göç ve Aile Bağlamında Kadınların İyi Oluş ve Dayanıklılığı". Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
26. Diaz, T., & Bui, N. H. (2017). "Subjective well-being in Mexican and Mexican American women: The role of acculturation, ethnic identity, gender roles, and perceived social support", Journal of Happiness Studies, 18(2): 607-624.
27. Diener, E. R., Emmons, R., Larsen, R., & Griffin, S. (1985). "The satisfaction with life scale", Journal of Personality Assessment, 49(1), 71-75.
28. Dion, K. K., & Dion, K. L. (2001). "Gender and cultural adaptation", Journal of Social Issues, 57: 511-521.
29. Dr. Eun-Ok Im RN and MPH and PhD & Afaf Ibrahim Meleis RN and PhD and DrPS (hon.) and FAAN (2001). "Women's Work and Symptoms During Midlife: Korean Immigrant Women", Women & Health, 33:1-2, 83-103.
30. Eagly, A. H. (1987). Sex Differences in Social Behavior: A Social-Role Interpretation. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
31. Eagly, A. H., Wood, W., & Diekmann, A. B. (2000). "Social Role Theory of Sex Differences and Similarities: A current Appraisal", The Developmental Social Psychology of Gender, 12, 174.
32. Foner, N. (2001). "Benefits and Burdens: Immigrant Women and Work in New York City", (Ed.) Rita James Simon. Immigrant Women, İçinde:1-20. Taylor & Francis Group.
33. Goode, W. J. (1960). "A theory of Role Strain". American Sociological Review, 483-496.
34. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Geçici Koruma İstatistikleri (2022). Erişim: <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (Erişim Tarihi: 03.11.2022).
35. Hammer, L. B., Barnett, R. C., Grandey, A. A., Kossek, E. E., Rothausen, T. J., Williams, K. J., & Zedeck, S. (1999). "Theory, or lack thereof, in work-family research", Panel discussion conducted at the 14th Annual Conference of the Society of Industrial and Organizational Psychology, Atlanta, GA.
36. Hashemi, N., Marzban, M., Sebar, B., & Harris, N. (2020). "Perceived Discrimination and Subjective Well-Being Among Middle Eastern Migrants in Australia: The Moderating Role of Perceived Social Support", International Journal of Social Psychiatry, 67(2): 110-119.
37. Heilemann, M. V., Lee, K. A., & Kury, F. S. (2002). "Strengths and Vulnerabilities of Women of Mexican Descent in Relation to Depressive Symptoms". Nursing Research, 51(3): 175-182.
38. İsaoglu, J., & Tuzcuoglu, A. (2021). "Suriye Uyraklı Üniversite Öğrencilerinde Psikolojik Dayanıklılık, Yalnızlık ile Kaygı Arasındaki İlişkide Bilişsel Üçlünün Aracı Rolü". Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 53(53): 399-424.
39. Jibeen, T., & Hynie, M. (2012). "Perceptions of Autonomy and Life Satisfaction in Pakistani Married Immigrant Women in Toronto, Canada", Sex roles, 67(1): 1-16.
40. Karataştan, D. (2021). "Suriyeli Sığınmacıların Bağlanma Biçimlerinin Trava Sonrası Büyüme ve Psikolojik Dayanıklılık Üzerine Etkileri", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
41. Koberg, C. S., & Chusmir, L. H. (1989). "Relationship between sex role conflict and work-related variables: Gender and hierarchical differences", The Journal of social psychology, 129(6): 779-791.
42. Koert, E., Borgen, W. A., & Amundson, N. E. (2011). "Educated Immigrant Women Workers Doing Well With Change: Helping and Hindering Factors", The Career Development Quarterly, 59(3): 194-207.
43. Körükmez, L., Karakılıç, İ. Z. ve Danış, D. (2020). "Mecburiyet, Müzakere, Değişim: Suriyeli Kadınların Çalışma Deneyimleri ve Toplumsal Cinsiyet İlişkileri", Göç Araştırmaları Derneği Kitap Serisi, No: 2.
44. Lee, H. K. (2013). "Employment and Life Satisfaction Among Female Marriage Migrants in South Korea", Asian and Pacific Migration Journal, 22(2): 199-230.
45. Man, G. (2004). "Gender, Work and Migration: Deskilling Chinese Immigrant Women in Canada. In Women's Studies International Forum (Vol. 27, No. 2, pp. 135-148). Pergamon.

46. Marks, S. R. (1977). Multiple Roles and Role Strain: Some Notes on Human Energy, Time and Commitment", *American Sociological Review*, 921-936.
47. Masten, A. S., & Powell, L. (2003). "A Resilience Framework For Research, Policy. Resilience and vulnerability: Adaptation in the context of childhood adversities, İçinde: 1-26, Cambridge Press.UK.
48. Matud, M. P., Hernandez, J. A., & Marrero, R. J. (2002). "Work Role and Health in a Sample of Spanish women", *Feminism & Psychology*, 12(3): 363-378.
49. Paillard-Borg, S., & Hallberg, D. (2018). "The Other Side of The Mirror: An Analytic Journalistic Approach to the Subjective Well-Being of Filipino Women Migrant Workers in Japan", *Sage Open*, 8(1).
50. Pereira, M. C., & Coelho, F. (2013). "Untangling the Relationship Between Income and Subjective Well-Being: The Role of Perceived Income Adequacy and Borrowing Constraints", *Journal of Happiness Studies*, 14(3): 985-1005.
51. Purkayastha, B. (2005). "Skilled Migration and Cumulative Disadvantage: The Case of Highly Qualified Asian Indian Immigrant Women in the US", *Geoforum*, 36(2): 181-196.
52. Safi, M. (2009). "Immigrants' Life Satisfaction in Europe: Between Assimilation and Discrimination", *European Sociological Review*, 26(2): 159-176.
53. Sam, D. L., & Berry, J. W. (1995). "Acculturative Stress Among Young Immigrants in Norway", *Scandinavian Journal of Psychology*, 36(1): 10-24.
54. Sayan, K. (2021). "Zorunlu Göç Deneyimi ve psikolojik Dayanıklılık İlişkisi", Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
55. Şeker, B. D., & Sirkeci, İ. (2014). "Birleşik Krallıktaki Türkiye Kökenli Kadınlarda Yaşam Doyumu: Kimlik, Kültürleşme ve Ayrımcılık", *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34): 69.
56. Şeker, D., & Uçan, G. (2016). "Göç Sürecinde Kadın", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Beşeri Bilimler Sayısı*, 1(14): 119-214.
57. Taris, T. W., Beckers, D. G. J., Verhoeven, L. C., Guerts, S. A. E., Kompier, M. A. J., & van der Linden, D. (2006). "Recovery Opportunities, Work-Home Interference, and Well-Being Among Managers", *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 15: 139-157.
58. Tegegne, M. A., & Glanville, J. L. (2018). "The Immigrant-Native Gap in Subjective Well-Being in Western European Countries: Assessing The Role of Social Capital". *International Migration Review*, 53(2): 458-485.
59. Tip, L. K., Brown, R., Morrice, L., Collyer, M., & Easterbrook, M. J. (2018). "Improving Refugee Well-being with Better Language Skills and More Intergroup Contact", *Social Psychological and Personality Science*, 10(2): 144-151.
60. Toma, G., Guetterman, T. C., Yaqub, T., Talaat, N., & Feters, M. D. (2017). "A Systematic Approach for Accurate Translation of Instruments: Experience with Translating the Connor-Davidson Resilience Scale into Arabic", *Methodological Innovations*, 10(3), 2059799117741406.
61. Tropp, L. R., Erkut, S., Coll, C. G., Alarcon, O., & García, H. A. V. (1999). "Psychological Acculturation: Development of a New Measure for Puerto Ricans on the US Mainland", *Educational and Psychological Measurement*, 59(2): 351-367.
62. Ulutaş, Ç. Ü., & Kalfa, A. (2009). "Göçün Kadınlaşması ve Göçmen Kadınların Örgütlenme Deneyimleri", *Fe Dergi*, 1(2): 13-28.
63. Vahud, D. (2021). "Türkiye'de Suriyeli Sığınmacıların Başa Çıkma Stillerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Üzerine Etkilerinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
64. Yaman, M. (2018). "Suriyeli Kadın "Mültecilerin" Emek ve İstihdam Koşulları", *Toplum ve Hekim*, 33(4): 306-313.
65. Yangın-Kiremit, E. & Akfırat, S. (2021). "Suriyeli Göçmen Kadınlarda Öznel İyi Oluş: İzmir Örneği", *The Different Approaches of Academic Disciplines to the Phenomenon of Migration*, 1. Baskı, İçinde 112-129, Bilgin Kültür Sanat Yayınları: Ankara.